

12. Blaik, P., Matwiejczuk, R. (2009), "Logistic processes and potentials in a value chain", *Electronic Scientific Journal of Logistics*, 2 (5), available at: http://www.logforum.net/pdf/5_2_2_09.pdf

13. Coyle, J., Bardi, E., Langley, C. (2002), *Zarządzanie logistyczne*, Warszawa, PWE, 734 p.

14. Jeston, J., Nelis, J. (2006), *Business Process Management: Practical Guidelines to Successful Implementations*, Elsevier, Amsterdam, 464 p.

Черчата Анжела Олексіївна, канд. екон. наук, доц., кафедра менеджменту, управління проектами і логістики, Дніпропетровська державна академія будівництва та архітектури. Адреса: вул. Чернишевського, 24а, м. Дніпро, Україна, 49600. E-mail: angelpaluh@mail.ru.

Черчатая Анжела Алексеевна, канд. экон. наук, доц., кафедра менеджмента, управления проектами и логистики, Днепропетровская государственная академия строительства и архитектуры. Адрес: ул. Чернышевского, г. Днепр, Украина, 49600. E-mail: angelpaluh@mail.ru.

Cherchata Anzhela, candidate of economic sciences (comparable to the academic degree of Doctor of Philosophy, Ph.D.), Associate Professor, department of management, project management and logistics, Dnipropetrovsk State Academy of Civil Engineering and Architecture. Address: str. Chernishevsky, 24a, Dnipro, Ukraine, 49600. E-mail: angelpaluh@mail.ru.

Рекомендовано до публікації д-ром екон. наук, проф. Черною М.В., канд. екон. наук, доц. Нестеренко О.О., канд. екон. наук, доц. Лачковою В.М. Отримано 15.10.2016. ХДУХТ, Харків.

УДК 331.578

ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ ЗАЙНЯТОСТІ УКРАЇНИ

Н.І. Єсінова, А.О. Токар

Досліджено сучасну діяльність Державної служби зайнятості України, зокрема основні проблеми її функціонування. Визначено негативні фактори, що впливають на ефективність реалізації завдань із працевлаштування безробітних громадян країни. Досліджено динаміку співвідношення безробіття та вакансій в різних регіонах України. Проведено аналіз попиту та пропозиції праці. Проаналізовано кількість претендентів на одну вакансію за кваліфікацією робітників усіх галузей. Виявлена непродуктивність державної політики із зайнятості населення із урахуванням статистичних даних останніх років. Здійснено порівняльний аналіз працевлаштування в Україні із світовою практикою, в т.ч. щодо

вирішення проблем. Запропоновані заходи щодо покращення діяльності служб зайнятості.

Ключові слова: ринок праці, безробіття, працевлаштування, попит та пропозиція праці, зайнятість, вакансії, функціонування служби, статистичні дані.

ПРОБЛЕМЫ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ ГОСУДАРСТВЕННОЙ СЛУЖБЫ ЗАНЯТОСТИ УКРАИНЫ

Н.И. Есинова, А.О. Токарь

Исследована современная деятельность Государственной службы занятости Украины, в частности основные проблемы ее функционирования. Определены негативные факторы, влияющие на эффективность реализации задач по трудоустройству безработных граждан страны. Исследована динамика соотношения безработицы и вакансий в разных регионах Украины. Проведен анализ спроса и предложения труда. Проанализировано количество претендентов на одну вакансию по квалификации рабочих всех отраслей. Выявлена непродуктивность государственной политики по занятости населения с учетом статистических данных последних лет. Осуществлен сравнительный анализ трудоустройства в Украине с мировой практикой, в т.ч. по решению проблем. Предложены меры по улучшению деятельности служб занятости.

Ключевые слова: рынок труда, безработица, трудоустройство, спрос и предложение труда, занятость, вакансии, функционирование службы, статистические данные.

PROBLEMS IN THE FUNCTIONING OF STATE EMPLOYMENT SERVICE OF UKRAINE

N. Esinova, A. Tokar

In modern conditions of the economy development of the state, the questions regarding the solution of problems employing unemployed citizen of Ukraine gain special attention. Ineffective functioning of Public Employment Service in the field of realizing the tasks of state policy is one of the problems of employment, level of unemployment, balance of demand, and labor supply. The purpose of the article is to study activity of Public Employment Service; to observe changes in the demand of the required professions in all regions of the country; to research dynamics of correlations between unemployment and vacancies in various regions over the last years; analysis of labor demand and supply, modern state of social policy regarding employment of population in general.

The problem is actual because employment is a general economic category influencing social-economic state of the country and well-being of the population.

The article studies current state of the activity of Public Employment Service of Ukraine, in particular, the problems of its functioning. Negative factors influencing effectiveness of the realization of tasks of employing citizens of Ukraine. The dynamics of correlations between the unemployment and vacancies in various regions of Ukraine are studied. The situations of demand and supply of labor are analyzed. The number of applicants for one vacancy by the qualification of the employers of all branches is analyzed. It is proved that state policy in the field of the population employment is unproductive according to the statistical data for the few past years. The situation in the field of unemployment in Ukraine is compared with the world practice, including the ways for the problems solution. The measures for the improvement of effective running of Employment services are suggested: e.g. the agreement between all levels of employment services and private enterprises can solve the problems of unemployed.

Keywords: labor market, unemployment, employment, labor demand and supply, employment, vacancies, functioning of the service, statistic data.

Постановка проблеми у загальному вигляді. У сучасних умовах розвитку економіки держави особливої уваги набувають питання про вирішення проблем працевлаштування безробітних громадян України. Однією з проблем зайнятості, рівня безробіття та балансу попиту і пропозиції праці є неефективне функціонування Державної служби зайнятості під час реалізації завдань державної політики. Існують такі фактори, що впливають на рівень попиту праці, як нестабільність економічної діяльності та її недовгострокова орієнтація на ринку; міграція робітників у зв'язку з нестабільністю робочих місць і пошуком кращих умов; неспівробітництво служб зайнятості з приватними підприємствами, за винятком їх індивідуальної ініціативи до складання угоди.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемами зайнятості та розробкою шляхів вирішення проблеми безробіття в Україні займалися такі відомі науковці, як А.Ю. Бабаскін, С.І. Бандур, Д. П. Богиця, П. Василенко, В. Венедиктов, І. Веселяк, О.М. Гладун, В.К. Данилко, М.І. Долішній, В.В. Жернаков, О.І. Кремень, І.В. Кузьменко, Е.М. Лібанова, В.І. Лишиленко, О. Магницька, В.В. Онікієнко, О.Г. Осауленко, Н.О. Парфенцева, І.І. Пилипенко, Л.Г. Ткаченко, В.Г. Швець та ін.

Метою статті є вивчення діяльності Державної служби зайнятості; простеження змін попиту на затребувані професії в усіх регіонах країни; дослідження динаміки співвідношення безробіття та вакансій в різних регіонах за останні роки; аналіз попиту та пропозиції праці, сучасного стану соціальної політики із зайнятості населення в цілому; ознайомлення з функціями створеного Національного агентства зайнятості.

Виклад основного матеріалу дослідження. Актуальність цієї проблеми полягає в тому, яка зайнятість є загальноекономічною категорією, що впливає на соціально-економічний стан країни та добробут населення. Зайнятість - це економічне явище, що залежить

від демографічних процесів, характеризується рівнем безробіття та виступає частиною соціальної політики. Економічною основою зайнятості є взаємодія праці і власності. Отже, була потреба у створенні служби для взаємодії праці та власності. Тому для правильного балансування попиту та пропозиції праці, тобто регулювання безробіття та зайнятості населення існує Державна служба зайнятості, її регіональні підрозділи.

Потреба аналізувати діяльність служб зайнятості виникла у зв'язку з високим рівнем безробіття, відсутністю належної допомоги безробітним громадянам, немотивованістю населення до праці та підприємств до співпраці зі службами зайнятості.

Згідно з аналізом Державної служби статистики України за даними Державної служби зайнятості [4] щорічно кількість вакансій зменшується, що призводить до збільшення рівня безробіття внаслідок збільшення попиту на вакантне місце.

Порівняно з 2008 роком кількість наявних вакансій у 2015 році скоротилася на 1138,5 тис. одиниць, що на 84,8 тис. одиниць більше, ніж у 2014 році. Дані стосуються вакантних місць за державним замовленням, вільні місця на підприємствах приватного характеру не враховано.

Динаміку зміни кількості вакантних місць порівняно з даними станом на 1 січня 2015 року за регіонами, приведено на графіку [4].

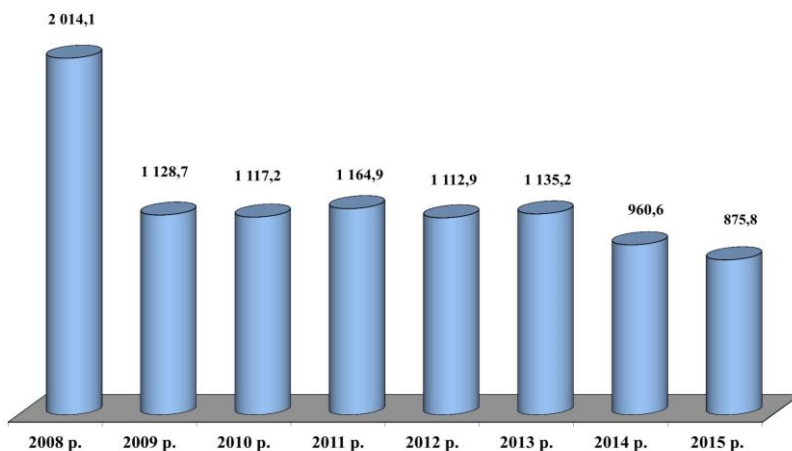

Рис. 1. Кількість наявних вакансій, (тис. одиниць)

Якщо проаналізувати ситуацію в регіонах країни, то можемо спостерігати, що станом на 1 січня 2015 року кількість вакантних місць була значна вища, ніж у поточному році. Найбільший спад кількості наявних вакансій порівняно з іншими областями спостерігається у місті Києві, Дніпропетровській, Одеській та Харківській областях. Ситуація залишилася незмінною лише у Кіровоградській області.

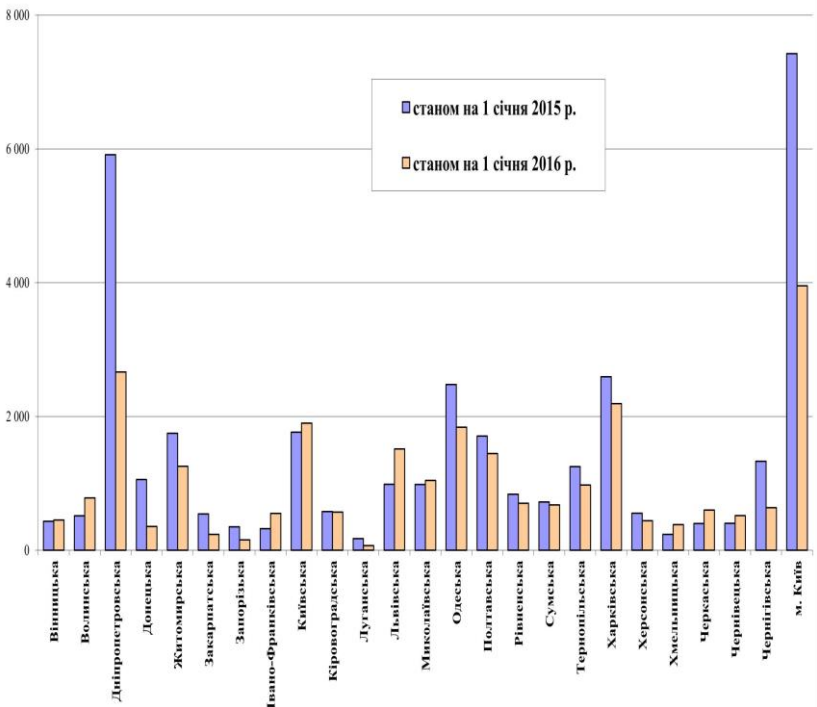

Рис. 2. Кількість наявних вакансій по областях

Тепер визначимо кількість зареєстрованих безробітних та рівень безробіття в Україні за 9 місяців 2015 року [4].

Рівень безробіття скоротився на 0,3% порівняно з 2014 роком, але більше на 0,92%, ніж у середньому за період 2010–2014 років.

Можна підвести підсумки співвідношення кількості безробітних та наявних вакансій станом на 1 березня 2015–2016 рр.

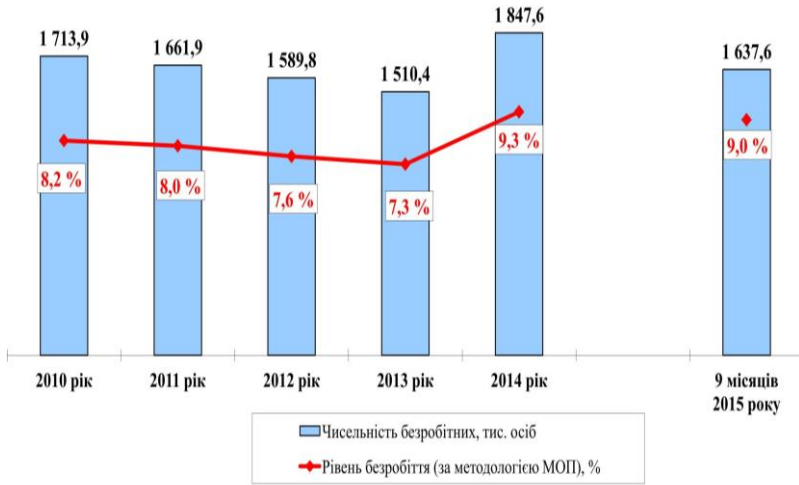

Рис. 3. Кількість зареєстрованих безробітних та рівень безробіття

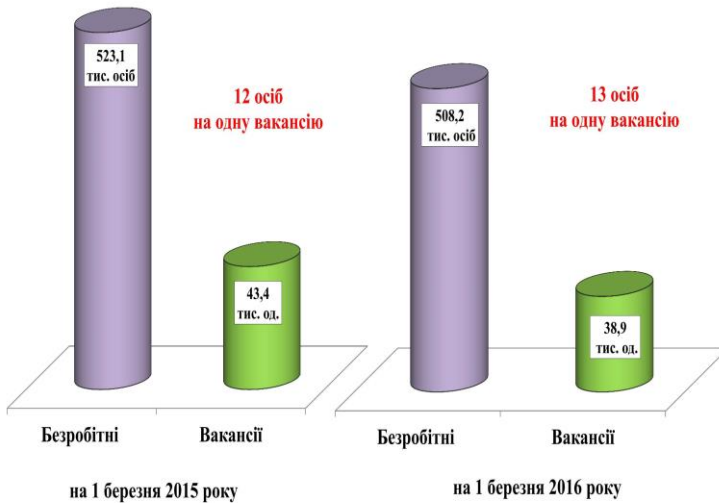

Рис. 4. Співвідношення кількості безробітних та наявних вакансій

Таким чином, кількість вакансій скоротилася на 4,5 тис. одиниць. Враховуючи те, що кількість безробітних громадян скоротилася на 14,9 тис. осіб, претендентів на одну вакансію стало більше на 1 особу порівняно з показником за березень 2015 року.

Проаналізуємо кількість претендентів на одну вакансію за професійними групами робітників усіх галузей діяльності за наведеним нижче графіком [4]

Ми можемо зробити висновок, що існує кілька сфер, де недостатня діяльність для створення нових робочих місць, серед яких сільське та лісове господарство, з дуже малою кількістю вакантних місць.

Найбільший попит в Україні залишається на кваліфікованих робітників із інструментами; професіоналів; працівників у сфері торгівлі та послуг; працівників найпростіших професій; робітників із обслуговування, експлуатації та контролювання технологічного устаткування; фахівців та інших професійних груп за період 2015–2016 років по всій країні [4].

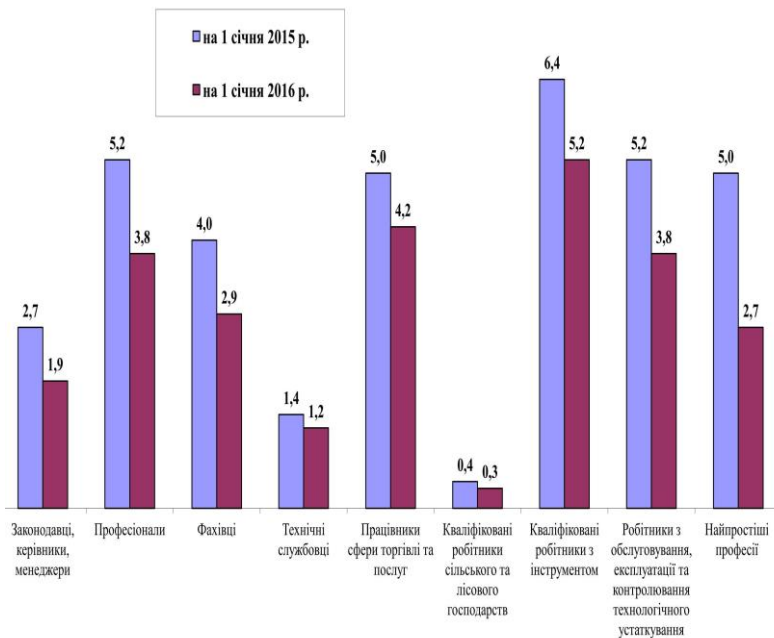

Рис. 5. Попит за кваліфікацією робітників

Якщо ситуація на ринку праці буде залишатися незмінною, то рівень безробіття буде зростати, а сільськогосподарська діяльність занепадати.

Приведемо порівняльну характеристику рівня безробіття в країнах Європи [4].

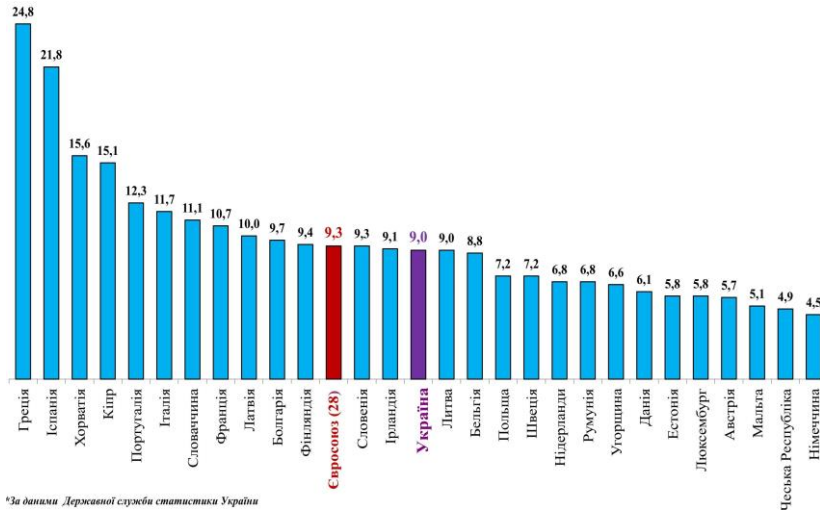

Рис. 6. Рівень безробіття в країнах Європи

Ми бачимо, що рівень безробіття в Україні майже рівний середньому рівню в Європі. Але в нашій країні це не є позитивною ситуацією на ринку праці, треба боротися зі зростанням безробіття, пропонуючи здійснювати нові заходи. Це в подальшому зміцнить економіку держави та покращить рівень життя населення.

На основі аналізу динаміки змін у статистиці щодо зайнятості, безробіття та вакансій за останні роки можна зробити узагальнення, що ситуація погіршується: зменшується кількість вакантних місць у державному обсязі, збільшується рівень безробіття.

Відомо, що до головних завдань служб зайнятості відносять [1] реалізацію державної політики у сфері зайнятості населення та трудової міграції; стимулювання роботодавців до створення нових робочих місць; підтримку безробітних у організації підприємницької діяльності та інші. До головних функцій належать: консультування громадян, власників підприємств, установ і організацій про можливість отримання роботи і забезпечення робочою силою; облік вільних робочих місць і громадян, які звертаються з питань працевлаштування;

допомога громадянам у виборі роботи, а керівництву підприємств, установ, організацій – працівників; надання послуги з працевлаштування і професійної орієнтації працівникам, які звільняються, і незайнятому населенню та інші.

У зв'язку з непродуктивною роботою, неефективним виконанням завдань та функцій служб зайнятості був переглянутий статут та розроблений новий законопроект про Національне агентство зайнятості.

За новими впровадженнями Національне агентство зайнятості буде мати такі функції (включаючи функції Державної служби зайнятості): виконання завдань виконавчої дирекції Фонду соціального страхування на випадок безробіття; формування єдиної електронної бази вакансій (інтернет-порталу); посилення страхового принципу виплат у зв'язку з безробіттям; підтримання підприємницької ініціативи зареєстрованих безробітних; збереження зайнятості людей, старших за 45 років; внесення моніторингу випадків дискримінаційних обмежень; щомісячне публічне представлення оцінки ситуації на ринку праці.

Окрім того, активніше вирішуватимуться питання зайнятості членів особистих селянських господарств, учасників антитерористичної операції, внутрішньо переміщених осіб та інших категорій.

Висновки. Проведене дослідження дозволяє зробити такі висновки і узагальнення.

Доведено, що основними проблемами роботи Державної служби зайнятості є: недостатній вплив на розвиток найменш розвинених сфер (таких, як сільське та лісове господарство); неспівробітництво з приватними підприємствами або підприємствами недержавної форми власності.

На сучасному етапі розвитку економіки держави реалізація завдань Державної служби зайнятості є неефективною, про що свідчать статистичні дані, що були приведені у вигляді графіків. Тому є необхідність удосконалювати діяльність служби зайнятості та збільшувати вплив держави на її функціонування, оскільки від її плідної роботи залежить баланс попиту та пропозиції праці. Тому існує потреба позбавлятися негативних факторів, що впливають на реалізацію завдань служб зайнятості. Першим фактором є нестабільність економічного розвитку та недовгострокова орієнтація на ринок праці. Другим фактором є трудова міграція найманих працівників у зв'язку з нестабільною ситуацією в країні та пошуком кращих умов праці та життя. Третім та найважливішим фактором є небажання приватних підприємств співпрацювати зі службами зайнятості через невивідність

співробітництва. Четвертий фактор - недостатній розвиток сільськогосподарських структур для створення нових робочих місць, що доказано статистичними даними.

У зв'язку із запровадженням законопроекту про створення Національного агентства зайнятості та для подальшого вирішення проблем працевлаштування безробітних громадян може бути прийняте рішення про складання угоди між усіма рівнями служб зайнятості та приватними підприємствами. За таких умов приватні підприємці повинні отримувати заохочення від держави у вигляді субсидійта інших пільг за умови створення нових робочих місць. В разі укладання договорів існують позитивні наслідки: відновлюється баланс між попитом і пропозицією праці, зменшується кількість необхідних державних місць, відбувається спонукання та фінансова підтримка роботодавців для створення нових робочих місць. Також ще одним напрямом вирішення проблеми може бути стимулювання сільських господарств до надання нових вакансій із сільськогосподарських спеціальностей.

Вважаємо, що створення Національного агентства буде доцільним, якщо всі його задачі та функції будуть реалізовуватися.

Список джерел інформації / References

1. Офіційний сайт Державної служби зайнятості України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dcz.gov.ua>
Official website of State Employment Service of Ukraine, available at: <http://www.dcz.gov.ua>
2. Офіційний сайт Міністерства соціальної політики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mlsp.gov.ua>
Official website of Department of Social Policy of Ukraine, available at: <http://www.mlsp.gov.ua>
3. Офіційний сайт Верховної ради України [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.zakon4.rada.gov.ua>
Official website of Supreme Council of Ukraine, available at: <http://www.zakon4.rada.gov.ua>
4. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>
"Official website of State Statistics Service of Ukraine", available at: <http://www.ukrstat.gov.ua>
5. Прокопенко В. І. Трудове правов України : підручник / В. І. Прокопенко.– Харків, 1998. - С. 125–143.
Procopenko V.I. *Law of labor in Ukraine* (1998), Art, 125-143.
6. Довідник кадровика : сайт журналу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kadrovik.ua>
"The personnel handbook", available at: <http://www.kadrovik.ua>

7. Про зайнятість населення: Закон України від 24.12.2015 № 909-VIII доступ на сайті Гаряча лінія кадровика [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kadrovik01.com.ua>

Law of Public Employment of Ukraine from 24.12.2015 № 909-VII, available at: <http://www.kadrovik01.com.ua>

8. Кореспондент : сайт журналу [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.ua.korrespondent.net/>

"The correspondent", available at: <http://www.ua.korrespondent.net/>

9. Проблемна науково-дослідна лабораторія соціологічних досліджень ринку праці: сайт [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.ndl-sd.ipk-dszu.kiev.ua/>

"Problem scientific research laboratory of sociological studies of the labor market", available at: <http://www.ndl-sd.ipk-dszu.kiev.ua/>

Єсінова Ніна Ігорівна, канд. техн. наук, доц., кафедра економічної теорії та права, Харківський державний університет харчування та торгівлі. Адреса: вул. Клочківська, 333, м. Харків, Україна, 61051. Тел.: 349-45-53; e-mail: nisata@rumbler.ru.

Єсінова Ніна Ігоревна, канд. техн. наук, доц., кафедра экономической теории и права, Харьковский государственный университет питания и торговли. Адрес: ул. Клочковская, 333, г. Харьков, Украина, 61051. Тел.: 349-45-53; e-mail: nisata@rumbler.ru.

Yesinova Nina, PhD. Sc. Associate Professor, Department of economics and law, Kharkiv State University of Food Technology and Trade. Address: Klochkivska st., 333, Kharkiv, Ukraine, 61051. Tel. 349-45-53; e-mail: nisata@rambler.ru

Токар Анастасія Олегівна, студ., обліково-фінансовий факультет, Харківський державний університет харчування та торгівлі. Адрес: вул. Клочківська, 333, м. Харків, Україна, 61051. Тел.: 0995455489; e-mail: tokar140215@mail.ru

Токар Анастасія Олеговна, студ., экономический факультет, Харьковский государственный университет питания и торговли. Адрес: ул. Клочковская, 333, г. Харьков, Украина, 61051. Тел.: 0995455489; e-mail: tokar140215@mail.ru

Tokar Anastasia, stud., Department of Economy, Kharkiv State University of Food Technology and Trade. Address: Klochkivska st., 333, Kharkiv, Ukraine, 61051. Tel.: 0995455489; e-mail: tokar140215@mail.ru

Рекомендовано до публікації д-ром екон. наук, проф. Гросул В.А., канд. екон. наук, проф. Андросовою Т.В., канд. екон. наук, доц. Кот О.В. Отримано 15.10.2016. ХДУХТ, Харків.